

Історія тарілки

Тарілка — посуд, з якого вживають першу і другу страву, з третьої страви — лише десерти. Переважно тарілка круглої форми. Тарілки також бувають для прикраси. Такі тарілки називаються декоративні тарілки.

Матеріалом тарелі бувають різні. Матеріал часто відіграє велику роль, відповідно до призначення тарілки.

Керамічні, або глиняні

Скляні

Фарфорові

Дерев'яні

Металеві

Тарілка – цілком звичайний для сучасних людей вид столового посуду. Проте не всі відомо, що тарілка з'явилася значно пізніше за вилку і ніж. У VIII столітті в королівських дворах Європи їжа накладалася в заглиблення, вирізані в дубових столах; у XIII столітті аристократи клали їжу на круглі шматки хліба; і лише в XIV-XV століттях тарілки з олова і дерева вперше починають використовуватися у Франції. Перші тарілки мало чим нагадували сучасні тарілки, вони мали чотирикутну форму.

Довгий час тарілка була ознакою розкоші, прикрасою княжих дворів. Саме тоді деякі тарілки та інший посуд почали створювати як витвори мистецтва. Наявність красивих декоративних тарілок, кухлів та інших дорогих речей свідчили про достаток господаря будинку. На теренах України декоративні тарілки навіть стали народною традицією.

Сучасні майстри змагаються в оригінальності не лише малюнка, а й техніки оформлення настінних тарілок. Нині можна натрапити на декоративні тарілки стилізовані під народний розпис, репродукції відомих майстрів минувшини чи зовсім незвичні, оригінальні узорі, створені фантазією майстра, наявні сучасністю.

Декоративні тарілки в регіонах

Декоративні тарілки - традиційний виріб українських майстрів Прикарпаття, Карпат, Закарпаття та інших регіонів України. Кожний регіон має свої традиції та техніки різьблення, свої регіональні орнаменти.

Так Гуцульщина має композиції геометричного різьблення з переплетенням кіл та квадратів.

Центральні регіони (Полтавщина, Вінничина, Київщина) мають більшу поверхню заповнену сийвами та розетами.

Львівська область характеризується самобутнім яворівським різьбленням

Дніпропетровщина - знаменитим петриківським розписом

Виготовлення декоративної тарілки(механічним способом)

Тарілки (тарелі) - це трудомісткий об'єкт виготовлення учнями. Для виготовлення найкраще підходять токарні лобові верстати. В шкільній майстерні можна використовувати верстати СТД 120М з планшайбою. Розмір заготовки обмежується діаметром 22 см.

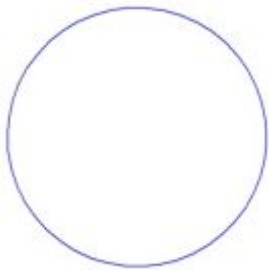

Виготовлення декоративної тарілки(ручним способом)

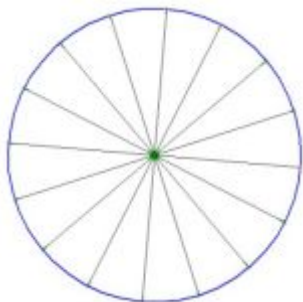
Розмітка

1. Для першого разу краще використовувати розмітку на папері. Коли досягнуто певних навиків можна використовувати розмітку зразу на фанері.

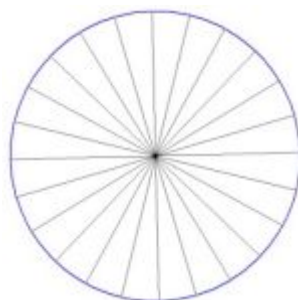
Провести коло відповідного діаметра(до 300мм.)

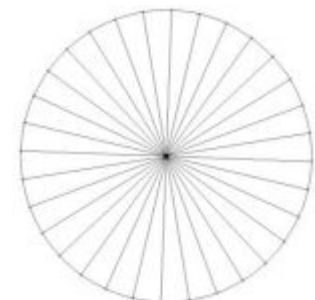
2. Розбити коло на 16 рівних частин (виріб буде мати гарний зовнішній вигляд якщо розбити на 24 або 32 рівних частини)

16 рівних частин

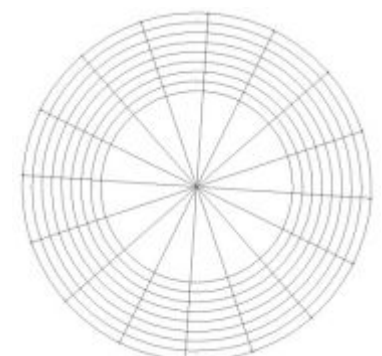

24 рівні частини

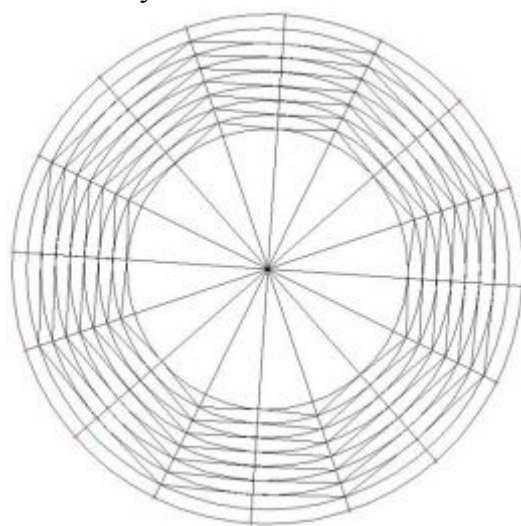
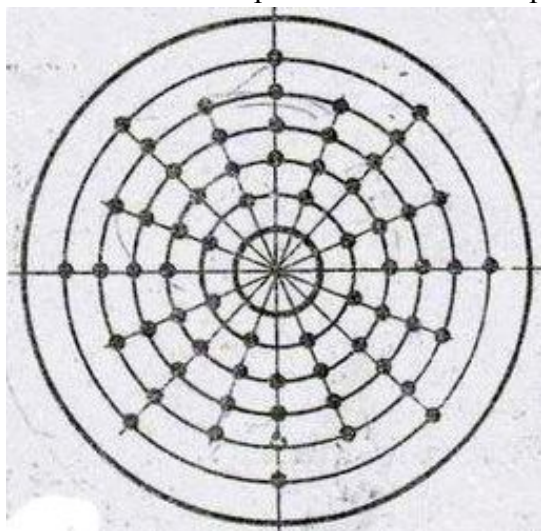

32 рівні частини

3. Від зовнішнього кола за допомогою циркуля проводять на відстані 5 мм. (для першого разу можна використовувати 10 мм.) кола до центру.

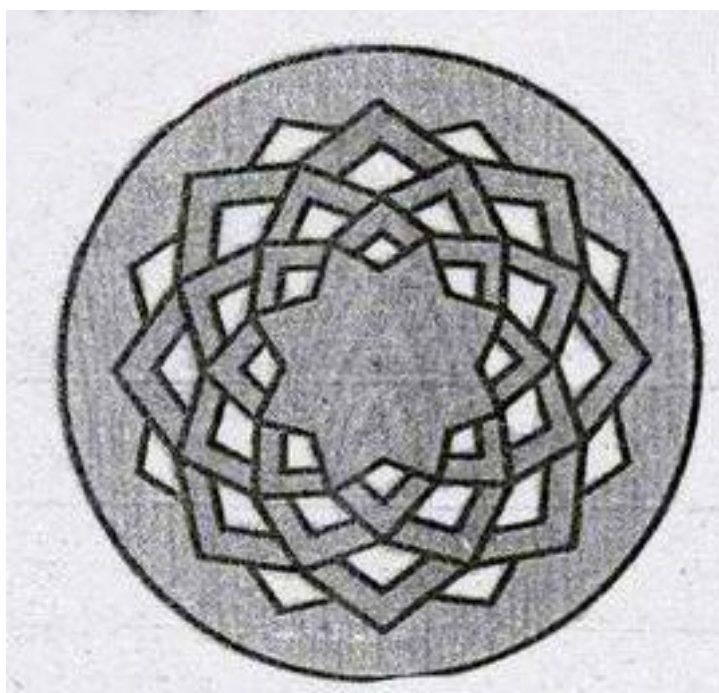
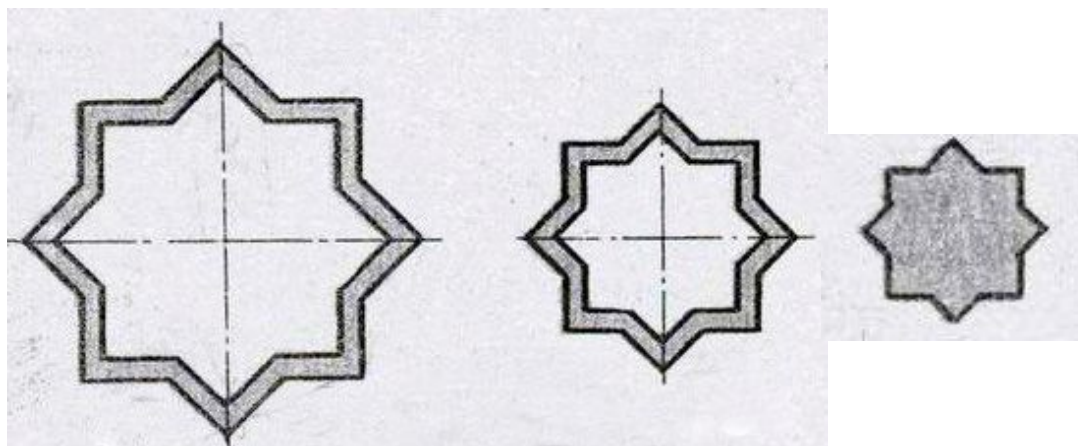
В місцях перетину кола з лініями проставляють точки (якщо розмітка на фанері свердять отвори діаметром 2мм). Отримані точки з'єднують: точку на колі меншого діаметра з'єднують з точкою на колі більшого діаметра. З'єднав точки отримують декілька замкнутих ламаних ліній.

Виготовлення

Просвердлив отвори в фанері по замкнутих ламаних лініях виконують випилювання.

Випилені деталі обробляють шліфувальною шкуркою і з'єднують на клею так, щоб зовнішній кут меншої накладався на внутрішній кут більшої деталі. Зібрав свого роду піраміду, приклеюють дно та ставлять під прес, або затискають в струбцинах.

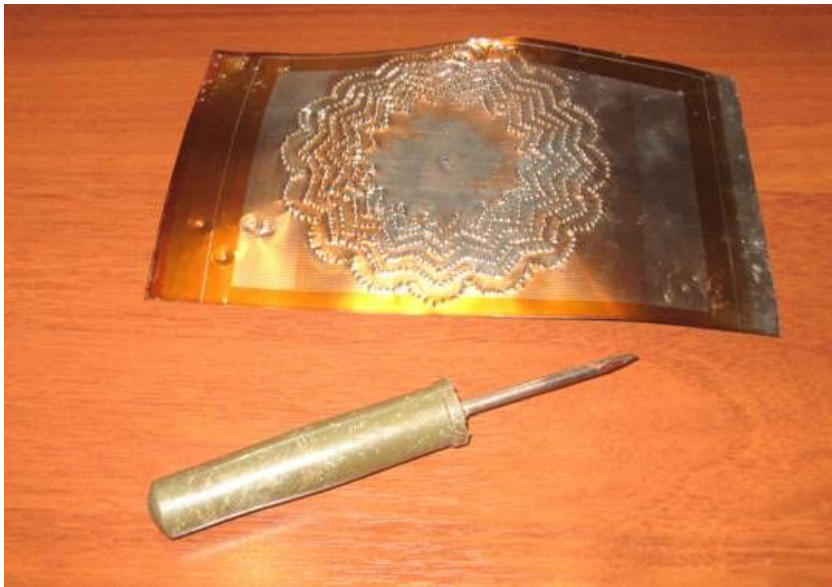

Використання шаблонів під час виготовлення декоративної тарілки

В сучасних умовах організації технологічної діяльності учнів на уроках трудового навчання важливим фактором для якісної організації навчально-виховного процесу є економний розподіл часу на уроці. Тому надзвичайно актуальним на сьогодні є використання нескладних пристосувань, які б дозволяли удосконалити виконання окремих механічних операцій, давали економію часу. Одним з таких пристосувань є шаблони.

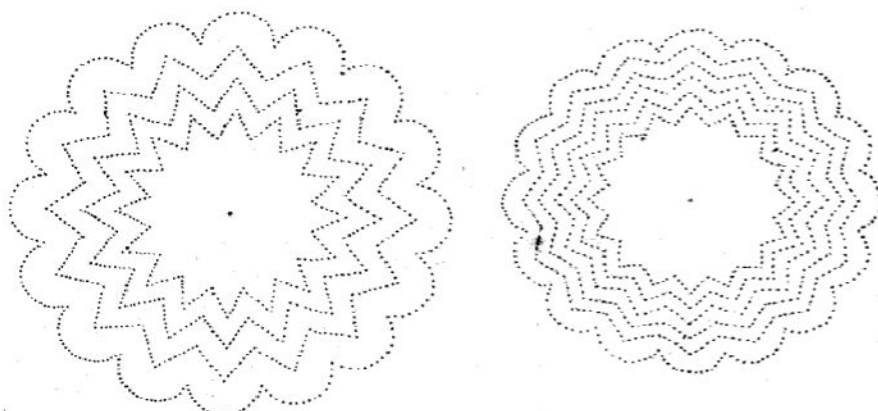
Так у 7 класі, під час вивчення прийомів пиляння лобзиком, ми використовуємо шаблон для виготовлення декоративної тарілки. Його можна виготовити шилом шляхом проколювання отворів через трафарет в тонкому листовому металі.

Маючи такий шаблон, за короткий час можна отримати велику кількість відбитків виробу, який випилюватимуть учні.

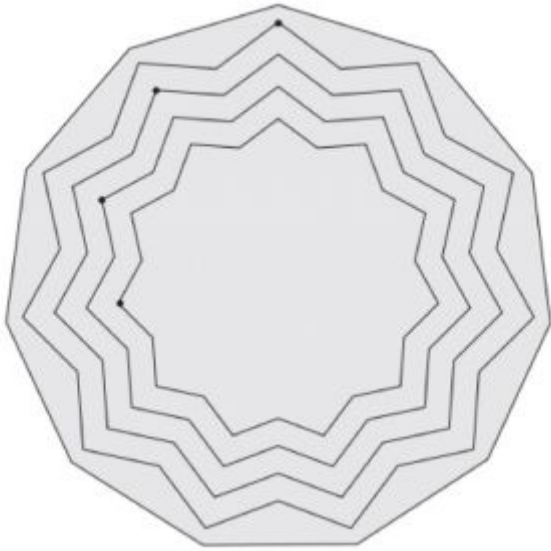

Послідовність виготовлення виробу з використанням шаблону

1. Покласти на заготовку (фанеру, ДВП тощо) копіювальний папір, а зверху шаблон опуклою стороною наколювань донизу.
2. Провести по шаблону декілька разів гумовим валиком.
3. Зняти шаблон і копіювальний папір з заготовки (на заготовці залишиться слід відтиску малюнка).
4. Обвести внутрішні та зовнішні контури малюнка суцільною лінією.
5. Випилати лобзиком по лініях деталі виробу.
6. Зачистити деталі шліфувальним папером.
7. Оздобити деталі виробу (випалюванням, розписом, тонуванням, контурною різьбою).
8. Склеїти деталі відповідно до креслення (склеювання проводять, починаючи з найбільшої деталі, зміщуючи решту на певний кут).
9. Витримати зібраний виріб під навантаженням до повного висихання клею.
10. Провести самоконтроль виконаної роботи.

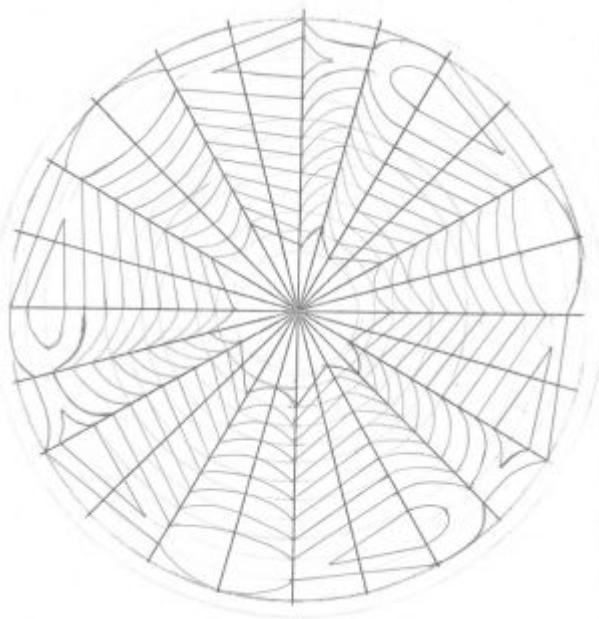
Схеми тарілок

Випилювання по прямій

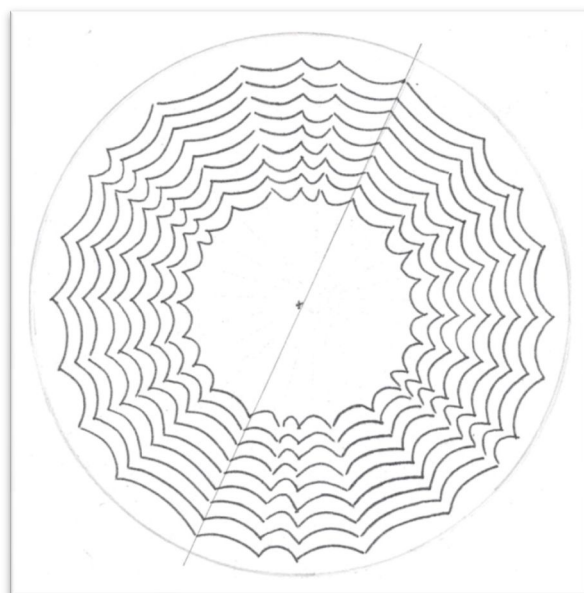
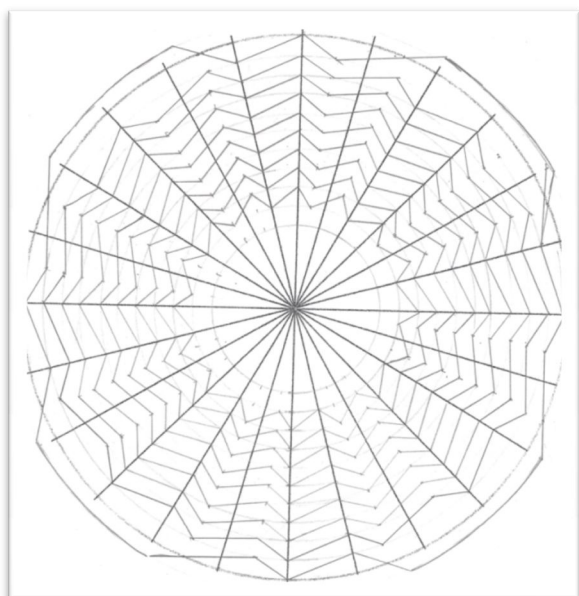
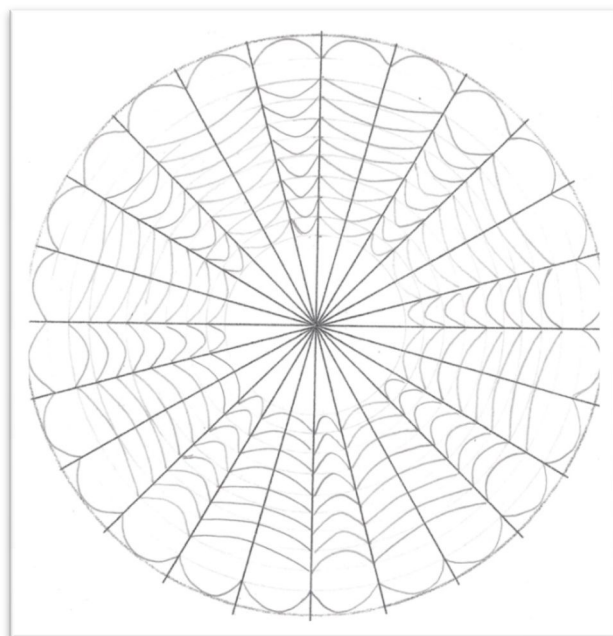
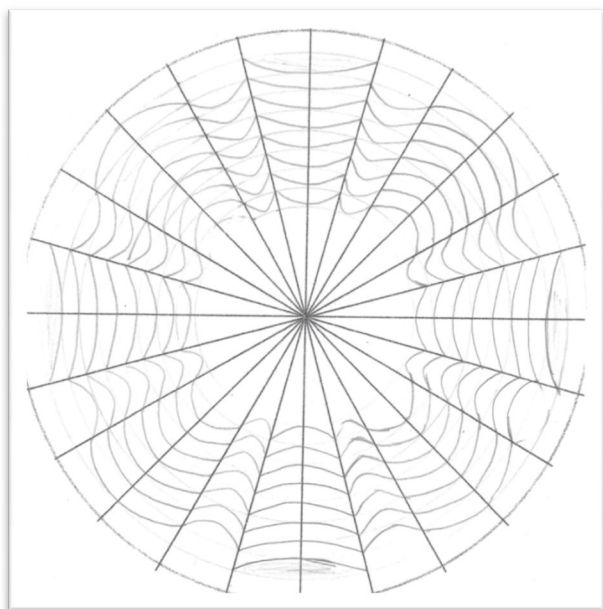
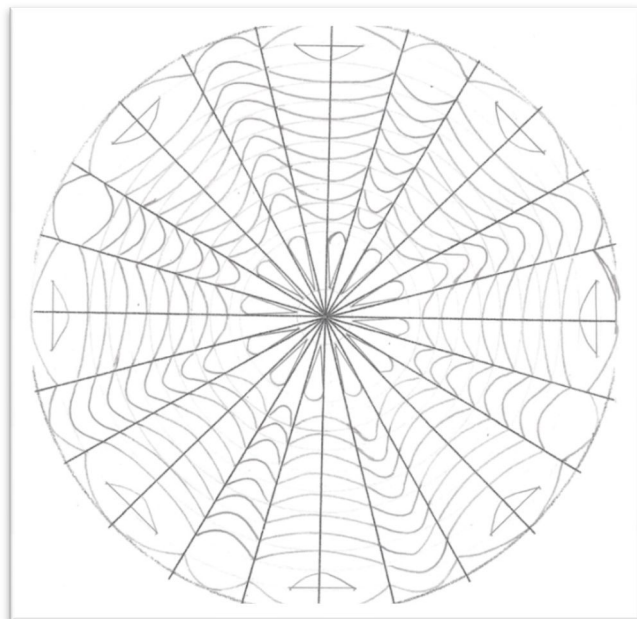
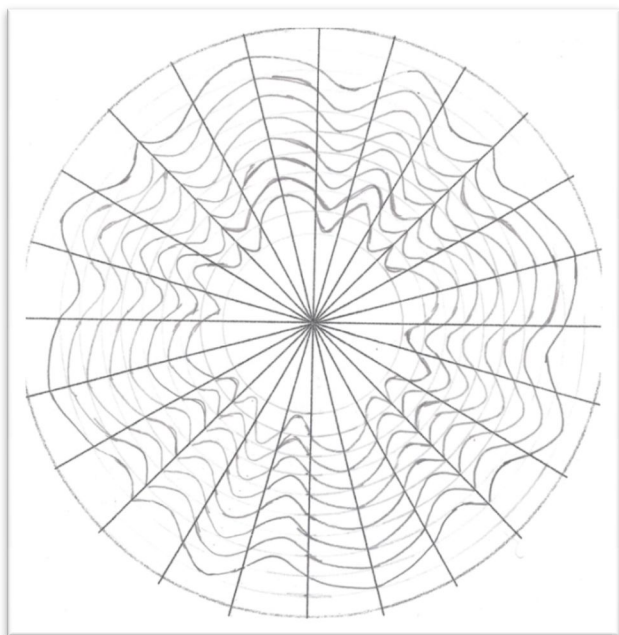

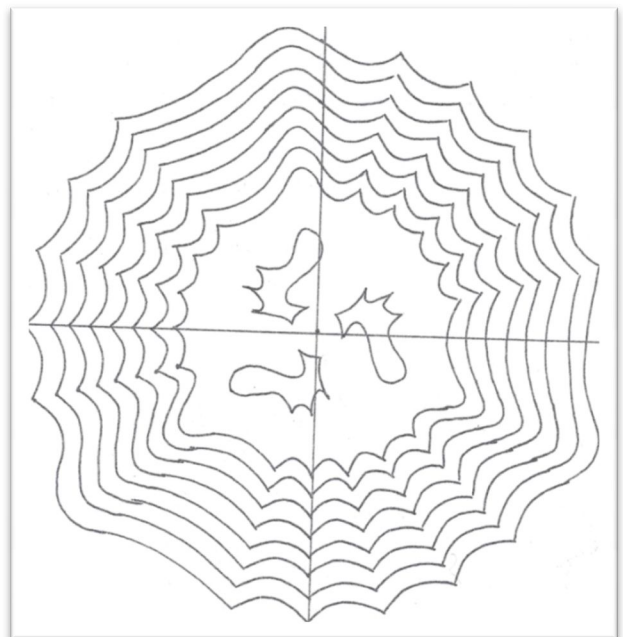
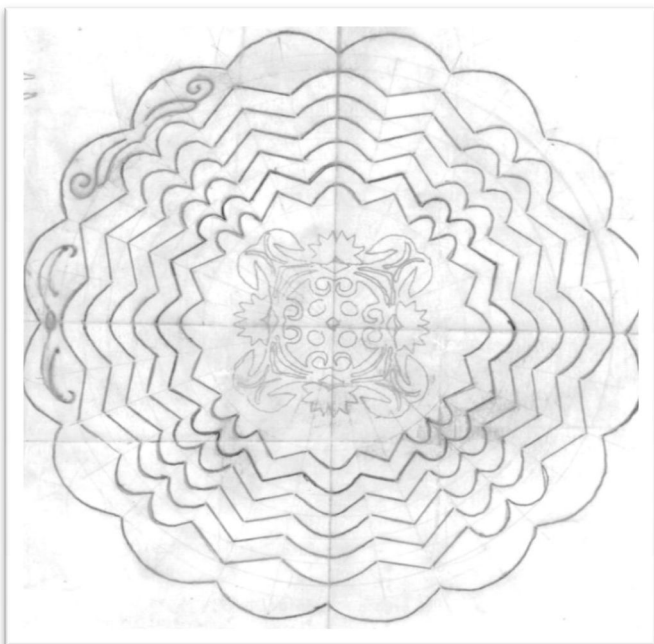
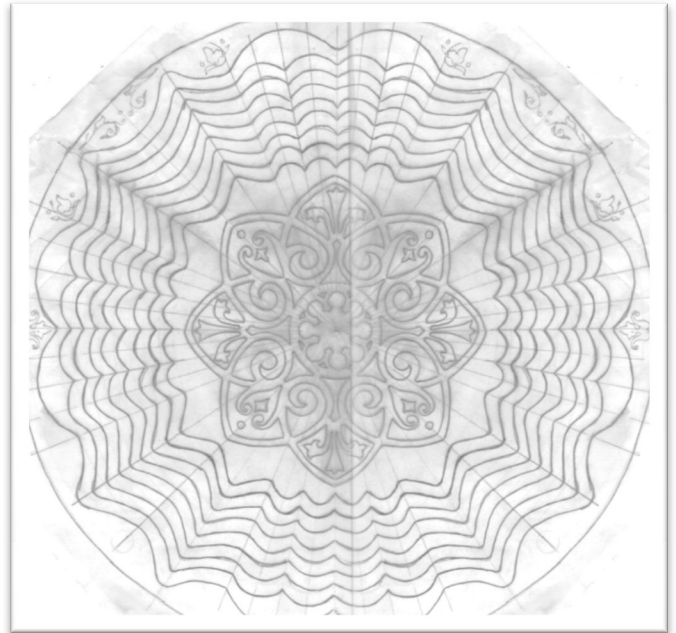
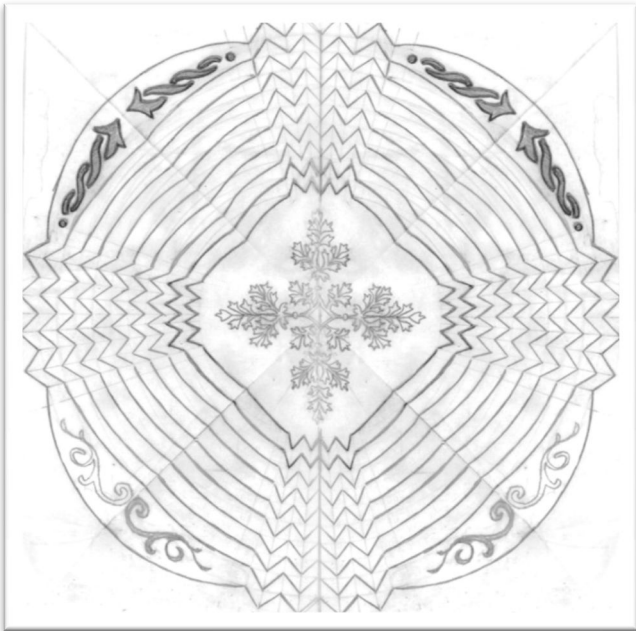
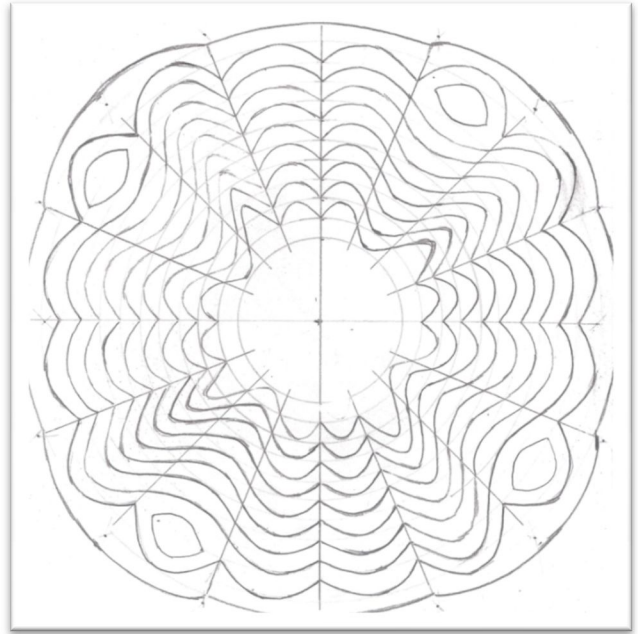
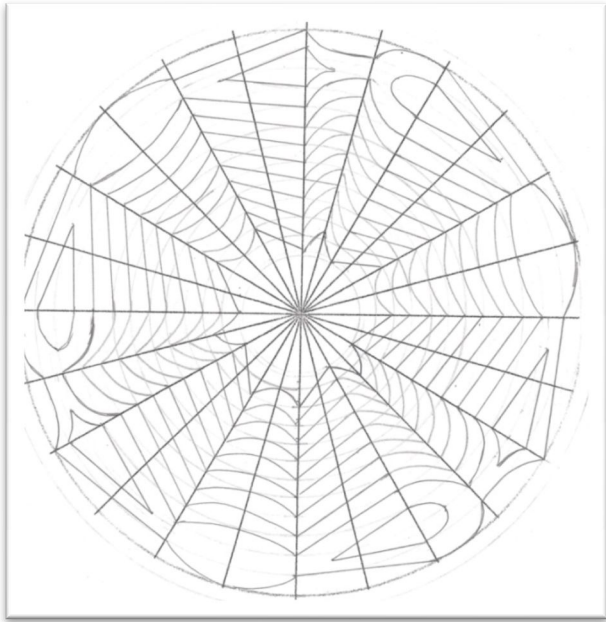
Випилювання по дузі

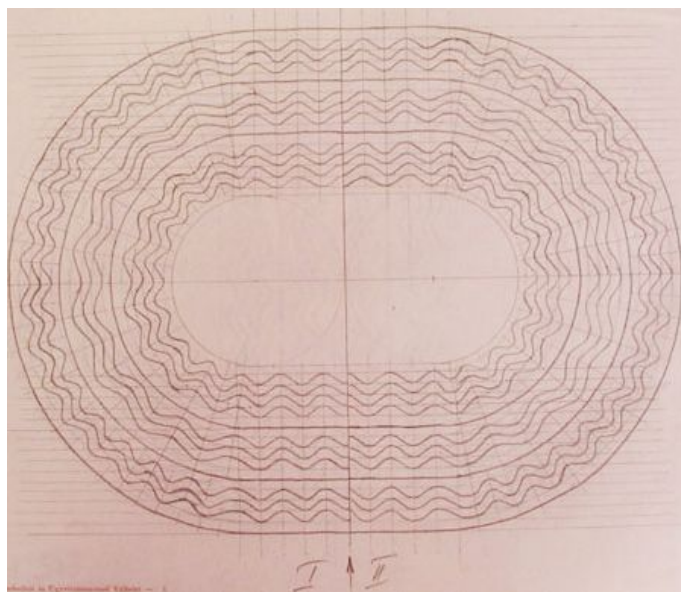
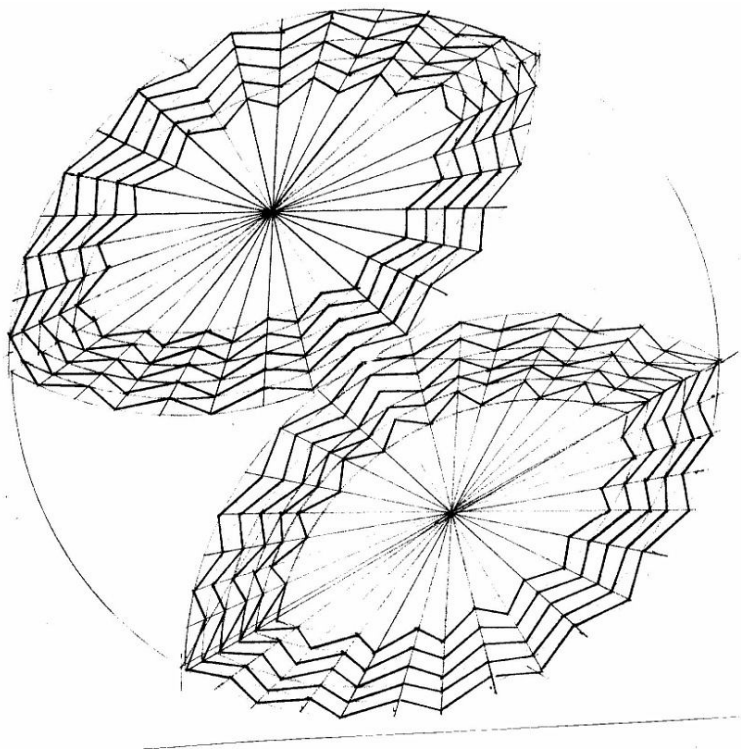
Комбіноване випилювання

Схеми декоративних тарілок

Для випилювання квадратних, прямокутних, овальних тарілок потрібно випилювати по дві заготовки так щоб у однієї був зубчик, в іншій впадина. Розпилюємо, зачищаємо кільця та міняємо парні місцями. Все повинно скластись.

Оздоблення тарілок

Для оздоблення можна використовувати лаки різних відтінків, можна наносити узорі для випалювання на верхній круг та дно.

Поради для виготовлення тарілки:

1. Не пробуйте зразу з складних орнаментів тарілок
2. Починайте з малюнка на тарілці з 3, 6, 8 сторонами.
3. Малюнок при наближенні до середини зберігається – просто стає меншим(лінії зламів гострішими та витягнутішими).
4. При розмітці ширини кільця використовуйте не менше 3 мм.(тільки з практикою приходять уміння і навички).
5. Чим більше буде нанесено кутів-сегментів, тим полегшується нанесення малюнка.
6. Щоб запобігти сколюванню під час випилювання деталей, матеріал можна покрити шаром клею. Для більшої міцності, при складному малюнку можна також приклеїти папір - добре допомагає для випилювання із соснової чи ялинової фанери

Заготовка покрита лаком

До заготовки приклеєно лист паперу з нанесеним малюнком

Список використаної літератури

1. Каплан Н.И. Народные художественные промыслы. – М., 1980. – 170 с.
2. Легенький Ю.Г. Від ремесла до творчості. – К., 1990. – 151 с.
3. Ковальов Олександр. Декоративно-прикладне мистецтво у школі. 1-7 клас:
4. . Навчальний посібник. – Суми: ВТД «Універсальна книга», 2006. – 144 с.; іл. – 52 с.
5. Антонович Є.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво. – Львів: Світ, 1993. – 272 с.
6. Славко А., М. Захаров. Різьба по дереву і випилювання лобзиком. - К., 1988.
7. Скільський Д.М. Вивчення художньої обробки деревини в школі. Розвиток творчих здібностей учнів. Навчальний посібник. – Тернопіль, 2003. – 140 с.